

Viržini Grimaldi

**JEDAN
LEP
ŽIVOT**

Prevela sa francuskog
Natalija Popović

Laguna

Naslov originala

Virginie Grimaldi

UNE BELLE VIE

Copyright © Editions Flammarion, 2023

International Rights Management

Translation copyright © 2026 za srpsko izdanje, LAGUNA

Draga čitateljko, dragi čitaoče,

Poveravam vam Emu i Agatu i jedno leto u Baskiji.

Želim vam ugodno čitanje (i lep život).

Srdačno,

Viržini

Grimaldi

*Kao da su naše ruke
Povezane nekim nevidljivim lancem
Onog dana kada smo rođene
Pa ako toneš ti, tonem i ja
A meni je stalo do života
Isuviše da bih to dozvolila.*

Klara Lučani, Moja sestra

Mojoj sestri.

*Nekad
April 1985.
Ema – pet godina*

Moja sestra se rodila jutros. Ružna je.

Sva je crvena i potpuno smežurana.

Tata pita da li sam srećna, odgovaram da nisam. Nisam srećna. Ne želim je. Nadam se da će je ostaviti u bolnici.

Neću da joj dajem svoje igračke.

Ali mi se baš sviđa njena igračka sa kojom spava.

Sad
Peti avgust
Ema

14.32

Kapija nije zatvorena. Škripi kad je gurnem, kao da mi time poručuje da mi zamera što dugo nisam dolazila. Bela farba se ovde-onde ogulila, pa ispod može da se vidi prvobitna crna. Nakon provale insistirala sam da Mima, osim katanca, postavi alarm i nekoliko senzora za detekciju kretanja oko kuće. Upotrebila je sve moguće izgovore da to ne uradi: „Mačka će aktivirati alarm“; „Neću moći da otvorim prozore“; „Provalili su u kuću gospodina Maloa, a alarm se nije uključio“; „To je preskupo“; „Svakako nemaju šta da mi ukradu“; „Ostavi me na miru, Ema, tvrdoglava si kao tvoj otac.“

Stigla sam prva. Roletne su spuštene, korov se uvukao između ploča na terasi, strukovi paradajza savijaju se pod težinom plodova. Mima ih je zasadila na moj rođendan. Potom me je pozvala, žalila se na zemlju koja joj se zabila pod nokte i nije htela da se skine. „Zasadila sam volovsko srce, znam da taj voliš“, rekla mi je. „Napraviću ti finu salatu kad dođeš.“

Odmah pored volovskog srca nalazi se i struk Agatinog omiljenog čeri paradajza. Ubiram jedan, brišem ga o košulju i zagrizam ga. Opna puca, osećam kako mi mesnati deo ispunjava usta, kiselinu soka i seme na jeziku i snažno mi naviru sećanja iz detinjstva.

– Već si tu?

Trgnula sam se kad sam čula Agatin glas. Nisam čula da stiže. Ona me grli dok ruke ostaju da mi vise. Porodično smo škrti kad je reč o pokazivanju ljubavi. Ali moja sestra nije. Ona se inače mazi dok govori i otvoreno iskazuje osećanja.

– Drago mi je što te vidim! – rekla je i polako me pustila iz zagrljaja. – Nakon toliko vremena...

Začutala je, pogledala me, obuzele su me emocije kad su nam se pogledi sreli.

– Začudila sam se kad sam dobila tvoju poruku – nastavila je. – Ideja ti je super. Besna sam što se Mimina kuća prodaje, ali me taj potez našeg dragog strica nimalo ne čudi. Čovek mi i dalje zamera zbog dvadeset centi koje mi je pozajmio kad sam imala osam godina, sigurna sam da je u prošlom životu bio automat za naplatu parkiranja.

– To objašnjava zašto ima kockastu glavu.

– Da. Ako mu pritisneš nos, izbacuje karticu za parking. Pa ulazimo u kuću?

Pratim je do vrata. Sunce joj osvetljava kosu, pa se u njenoj plavoj čumi pojavljuju duge sede vlasi. Srce mi se steže kad vidim te svedoke protoka vremena. Dok mi je bila stalno pred očima, moja sestrice nije starila. Prošlo je pet godina otkako smo se poslednji put videle, i odjednom Agata je odrasla žena.

– Ne znam gde sam stavila ključ.

Prosipa sve iz torbe na otirač, dugi bronzani ključ je tu, usred pakovanja žvakaćih guma i pakli cigareta.

– Evo ga!

Poželega sam da ne bude tu. Da odemo jer ne možemo da uđemo i da zbog toga odustanemo od plana. Poželega sam da nikad nisam ni predložila sestri da dođemo i ovde provedemo svoj poslednji odmor, kao kad smo bile male, pre nego što kuća pripadne drugima. Poželega sam da nikad ne saznam kakav je osećaj kad otvoriš ova vrata, a više ne čuješ glas naše bake kako nam govori da se izujemo.

*Nekad
Septembar 1986.
Ema – šest godina*

Agata još kaka u kadi. Klikeri njene kake plivaju svuda oko mene. Mama viče dok je vadi iz kade. Otkad se Agata rodila, često viče.

Kad se tata vrati s posla, mama priča. On se smeje, onda se i ona smeje. Mazim se s njima.

Sutra se vraćam u predškolsko. Nadam se da ću biti u grupi sa Sesil, a ne sa Margo. Ona se mnogo hvali svojom dugom kosom, a i rekla mi je da sam glupa zato što ne umem da vozim bicikl bez pomoćnih točkića.

I ja želim da imam dugu kosu, ali mama ne želi. Kaže da joj je vrlo teško da mi je opere zbog toga što imam lokne. Šiša me na kratko velikim narandžastim makazama. Kad porastem, imaću dugu kosu kao Margo.

Sad
Peti avgust
Agata

14.35

Nisam ni kročila u kuću, a alarm je zapištao. To je zaustavilo nalet suza. Ema poskoči kao kokica, pa zapuši uši. Zapamtiti za ubuduće: ako budem planirala da provalim u nečiju kuću, ne treba da pitam sestru da pođe sa mnom.

Unosim kôd na tastaturi. Mima mi ga je dala kad sam dolazila da hranim mačka dok je ona bila u bolnici.

8085.

Godine rođenja njene dve unuke.

Ja podižem roletne u prizemlju, Ema one na spratu. Idem kod nje u Miminu sobu, zatičem je ukipljenu ispred komode. Kutija za nakit je otvorena, prazna. Zavrtela je glavom:

- Parking-automat se očigledno setio da ima majku.
- Sve bih dala da mu vidim facu kad sazna da je većina nakita lažnjak.

- Zna li da smo ovde?

- Ne. Nisam pričala sa njim od sahrane.

Nastupila je tišina. Izgovorila sam nešto što je tabu. Ema nije došla na Mimin pogreb. Navodno je morala na

ekskurziju koju nije mogla da otkáže. Ne vidim koja bi to destinacija mogla da bude preča od poslednjeg zbogom našoj baki, ali ja nisam bila adekvatna osoba da je odvratim od toga.

Ponovo silazimo u dnevni boravak. Na drvenom stočiću prekrivenom mušedom, nalazi se TV program, otvoren na stranici petak, dvadeset sedmi maj. Jabuke u korpi su se smežurala.

„Odesi sir i voće kući“, rekla mi je Mima jednom kad sam je posetila u bolnici. „Izgleda da ću ostati ovde neko vreme, pokvariće se.“

Odbila sam da to uradim da ne prizovem nesreću. Oporavljala se iz dana u dan, lekari su bili optimistični.

„Ne misliš valjda da ću da jedem tvoj bljutavi sir“, rekla sam. „Možeš da pobiješ čitav grad ako samo otvoriš frižider. Ne znam zašto se ljudi muče da naprave nuklearne bombe kad imaju kamamber.“

Ona se nasmejala, a ja sam nastavila:

„Šta misliš, što si ostala bez zuba? Nije to zbog starosti, Mimo, to je zbog smrada.“

Bolničarka je donela večeru, Mima se nasmejala kad je videla krišku bljutavog sira umotan u celofan, poljubila sam je u čelo i obećala joj da ću sutra opet doći. U 4.56 moždani udar, snažniji od prethodnog, razdvojio nas je zauvek.

Ema otvara frižider:

– Treba da odemo u kupovinu.

– Možemo to i sutra, zar ne? Radije bih otišla na plažu. Vreme je baš lepo, to ovde nikad ne potraje, treba to da iskoristimo.

Nema potrebe da insistira, njen pogled sve govori. Seda za sto i kreće da pravi spisak. Medeni mesec je trajao svega

nekoliko minuta, ponovo nastupa rutina, kao da nismo ni izašle iz nje.

– Šta doručkuješ?

– Kafu – odgovaram i pokušavam da prikrijem razočaranje.

Ona zapisuje. Kosa joj je baš kratka, iz profila mi se čini da vidim majku. Nikada do sada nisam primetila da toliko liči na nju. Izgleda da sam ja sve nasledila od oca, naročito nos. Nisam sigurna da sam mu zahvalna na tome, čak sam pomišljala da ga operišem, ali na kraju sam ga zadržala ovakvog kakav je, poslužiće. Ako se jednog dana nađem na brodu, a kormilo ne radi, na primer.

– Možemo da napravimo teletinu za večeru – predloži Ema.

– Ja sam vegetarijanka.

– Otkad?

– Od pre dve-tri godine.

– Ali jedeš piletinu?

– Ne, ali uzmi je za sebe.

– Ma neću, nema veze. Ješćemo ribu.

– Ne jedem ni ribu.

– Pa šta jedeš? Semenke?

– Samo semenke, da. Uzgred, moraću da povedem računa, zato što sam ovde primetila nešto čudno. Pogledaj.

Prilazim joj i zavrćem rukav.

– Ja ne vidim ništa – kaže ona.

– Vidi se, ovde, pogledaj bolje. Vidiš li?

– Ne.

– Počinje da mi raste perje. A pre neki dan sam i jaje snela.

Prevrnula je očima, pa nastavila da pravi spisak, ali iako se baš trudi, jasno vidim kako se jedva suzdržava da se ne nasmeje.

*Nekad
Novembar 1986.
Agata – godinu i po*

Ne.

Sad
Peti avgust
Ema

15.10

Supermarket je skoro pust. Samo je nekoliko starijih ljudi došlo da uživa u svežini u odeljku sa smrznutom hranom. Svi ostali su na plaži. Zamišljam peškire tik jedan uz drugi, decu kako stopalima podižu pesak koji leti roditeljima u oči, vikanje zabrinutih roditelja, smeh, žegu. Ne pronalazim više nikakvu draž u talasima u koje sam zaranjala kao dete, ni u vreloj pesku koji sam gazila kao tinejdžerka. Nekada sam brojala dane do ponovnog susreta sa okeanom, koji mi je svaki put izgledao lepše nego pre, ali sada mogu samo da razmišljam o ostatku života bez njega. Ne prezirem ga, još gore. Ne mogu ni da mislim o njemu.

– Potražiću toalet-papir – kaže Agata i odlazi.

Precrtavam toalet-papir sa spiska koji sam podelila na sekcije, najpre suvi proizvodi, zatim sveži i na kraju smrznuti.

Moja sestra se vraća ruku punih svega i svačega, ali ništa od toga ne liči na toalet-papir.

– Našla sam brioš sa komadićima čokolade! Sećaš li se Miminog brioša?

– Agata, napravile smo spisak...

– *Ti* si napravila spisak – odvrtila je. – *I ti* si insistirala da isplaniramo ceo nedeljni jelovnik.

Ne odgovaram. Zajedno smo tek nekoliko sati i treba da provedemo sedam dana jedna sa drugom. Prilika za krizu neće da manjka. Otvara pakovanje i prstima odlama brioš s kraja.

– Hoćeš ti?

Nada se da ću da odbijem. Uzimam parče i stavljam ga u usta. Da ne bi i ona pomislila da sam nenormalno nepopustljiva.

To je Aleksovo omiljeno oružje koje koristi kad mu ukažem na manjak inicijative.

„Kontrolišiš me kad ređam sudove u mašinu, uvek nešto zameriš kad kuvam, nikad se ne slažeš sa mojim predlozima za izlazak. Šta god da uradim, ne valja, pa se više i ne usuđujem da išta uradim.“

Baš tako. I da budem potpuno iskrena, to nije skroz netačno.

Dugo mi se dopadao njegov pogled na svet, to što posmatra život snažno, a opet mirno, ta njegova sposobnost da se prepusti životu i da se snađe sa onim što ima. On je taj spokoj koji mi je nedostajao, da ga nisam osetila kraj njega, ne bih mogla da živim sa njim. Uхватила sam se za njega da bi me odvuкао od mog detinjstva. Zakopala sam svoje strepnje pod taj čvrsti stub, njegove duge ruke su me celu obuhvatile, tu sam se sklonila.

Ali vreme izobličava vrline i daje im obrisе mana.

Agata je spakovala brioš i osmehnula mi se pomalo nadmeno:

– Idem da potražim čips, pretpostavljam da to nisi stavila na svoj spisak.

Puštam je da ode ka delu sa grickalicama i mada se jedva suzdržavam, ne govorim joj da ima mrlju od čokolade na licu.

Nekad
Decembar 1987.
Ema – sedam godina

Za Božić smo bili kod Mime i deke. Bili su tu i čika Žan-Iv i braća od strica Loran i Žerom. Sve četvoro smo spavali u sobi u prizemlju, bilo je smešno, Agata je hrkala zato što je prehladna, zvučala je kao tatina mašinicica za šišanje. Kad smo se probudili, nismo ni išli da piškimo, odmah smo otišli do jelke da vidimo da li je Deda Mraz dolazio.

U školi mi je Margo rekla da on ne postoji, ja sam rekla da postoji, ali je učiteljica rekla da je Margo u pravu. Preplakala sam ceo veliki odmor. Tata mi je uveče objasnio da su to gluposti, ali ja više nisam znala kome da verujem, pa sam i dalje plakala. Tata mi je rekao da ostanem u sobi i da će mi dokazati da Deda Mraz postoji ako se zakunem da neću da otvaram vrata. Zaklela sam se i obrisala nos rukavom.

Ubrzo mi se tata obratio iza vrata. Bio je sa Deda Mrazom, ali ja nisam smela da ga vidim, mogla sam samo da ga čujem. Igralo mi je u stomaku od uzbuđenja. Neko je krupnim glasom rekao: Ho-ho-ho, Ema, ja sam Deda Mraz, došao sam da ti kažem da postojim i da ću uskoro ostaviti poklone ispod jelke za tvoju sestricu i tebe. Jesi li bila mnogo dobra ove

godine? Odgovorila sam da jesam iako sam jedanput uzela jedan pomfrit iz Agatinog tanjira. Izgleda da on sve vidi, ali pomfrit je bio tako dobar.

Nije dugo ostao, ali nema veze, sad znam da postoji. Obećala sam da nikome u školi neću reći za ovo, ali sam ipak rekla Sesil, i Margo, i Olivijeu, i Kumbi, i Nataši, i Vensanu zato što je on moja simpatija.

Pokloni su bili ispod jelke, a deka i roditelji su još spavali. Samo je Mima bila budna, morali smo da sačekamo da ustanu. Mima nam je spremila toplo mleko i brioš sa komadićima čokolade.

Ja sam dobila plišanu igračku popl i magičnu tablu za učenje reči. Igrala sam se njom ceo dan, na kraju sam istrošila baterije. To je dokaz da Deda Mraz postoji. Doneo mi je baš ono što sam mu tražila u pismu koje mu je mama poslala. Margo je velika lažljivica.

Agata je dobila lutku Tini, koja piški (odvratno) i svetleću igračku. To je isto kao plišana igračka, samo joj glava svetli kao svitac kad joj ona pritisne stomak. Možda više nećemo morati da spavamo sa upaljenim svetlom u hodniku zato što ja ne mogu više. Znam da se ona budi i plače ako nije upaljeno, ali ja ne mogu da spavam zbog njega, pa se ne žalim. Moja sestra je ponekad slatka, ali je ipak bilo lakše dok se nije rodila. I to sam napisala u pismu Deda Mrazu, ali očigledno nije shvatio poruku.